

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás	
Tárgy	308
Hely	
Idő	"1961"
Személy	
Szerző:	Balog János
Cím:	Pest az Pest
Forrás:	Magyar Nemzet, 1961. aug. 5.

Vannak közhelyek, sztereotip kiszólások, amelyek minden másnál találóbban sűrítik akár a legjellemzőbb állásfoglalást, véleményt is. És vannak kiszólások, amelyek hosszabb-rövidebb tetszhalálukból egyszer csak felébrednek, sőt újjászületnek és ifjabbak, mint valaha.

»Pest az Pest!« Nem tudom, ki és mikor mondhatta először. De tudom, hallom, hogy ezek mondják megint: idegenek néhány napos itt-tartózkodás után, mert azonosnak találják a hallomást a látottakkal; évtizedek múltán ismét ide látogató külföldiek, mert hazugságból, elfogultságból táplálkozó szorongásukat egyszeriben elfújta az elragadtatás; tíz-húsz-negyven éve messze szakadt magyarok, mert nem remélték, hogy »ráismernek« bármire is, amit a városról a szívük mélyén őrizgettek; vidékiek, akik fel-felruccanva ide büszkébbek a fővárosra, mint a »benszülöttek«; és pestiek, akik a felismerésnek a legváratlanabb pillanatban fellobbanó fényében újra meg újra vallomást tesznek.

Talán felületességnek tűnik, ha az indítékok közül ezúttal csupán egyetlenegyre, méghozzá látszólag egészen külsődleges tényre hivatkozom. »Az emberek jólöltözöttek, a nők elegánsak, csinosak, a pesti divat kitűnő ízlésre, választékos, csiszolt ruházatkodási kultúrára vall.« Nagy általánosságban ezek és ezekhez hasonló megállapítások váltakoznak, s mi szívesen tudomásul vesszük őket, hiszen: Pest az Pest.

Am mindez mégsem olyan egyszerű. Elég nyakonragadni csupán egyetlen felkiáltást, amely a Ferihegyi repülőtéren hangzott el nem sokkal a földreérés pillanata után a rokonok és régi ismerősök gyűrűjében. A valaha pesti asszony, akinek, ha nem is az első, de a második pillantása már a nők ruhájára, cipőjére esett, kiáltott és nyomban hozzátette: »Hiába, a csináltatott holmi mégiscsak más. És ezek a pesti szalonok, cipészek, kalaposok!...« A pillanat meghittségét az egyik férfi törte meg. Ránézett a felesége ruhájára és tapintatlanul elnevette magát. »Áruld csak el — mondta kajánul —, melyik szalonból való.« És percek alatt kiderült, amit az asszonyok némelykor még egymás előtt is elhallgatnak, hogy az édes kis ruhák, a jó kis cipők, sőt, a némileg túlöltözött rokon asszonyka anygali kalapja is az állami ipar terméke és valamelyik állami boltban akadt rá a szerencsés vevő. Mert szó se róla, nem ritkán még valóban szerencse dolga, hogy megtaláljuk-e a keresett holmit. De az összkép mégiscsak azt bizonyítja, hogy igen sokan megtalálják.

Egyébként mindenki tudja, hogy nem kell repülőtérre menni, külföldi rokont fogadni ahhoz, hogy egyik nő a másikra — esetleg egyik férfi a másikra — csodálkozzék és megkérdezze: hol csináltatta, és a másik — kissé erőltetett szerénységgel — »ezt a kis rongyot?« kérdéssel véd-

je ki a kérdést. Aztán nemcsak viszonzásképpen, hanem mert valóban tetszik neki, ő kérdezze meg ugyanezt. Végül pedig mindketten a másik holmiján felbuzdulva ismerjék el, milyen sokat fejlődött a ruha- és a cipőipar.

Ilyenképpen Pest — ami így elvonatkoztatva az ízlést, az öltözködés igényességét illeti — az Pest, ténylegesen azonban még ebben az egyetlen vonatkozásban sem azonosítható a régivel. Az egykori nagyhirű szalonok, kisipari műhelyek terméke gyári futószalagra került, de úgy,

hogy megőrizte, vagy ha nem, hát most már sikerrel szerzi vissza legjobb kvalitásait. És ezzel párhuzamosan milliók jutnak olykor talán még kevésbé választékos, sokszor azonban jobb, általánosságban tehát hasonló nőjű ruhához, cipőhöz, amilyenre valaha legfeljebb tízezreknek tellett.

Mert a mai Pestnek és a mai pestieknek kijáró sok elismerés között van egy, ami jóval hízelgőbb és alighanem fontosabb a többinél. Ez pedig az, hogy a ruhájáról egyre nehezebb megismerni, ki kicsoda! Volt idő, amikor sajátos módon a fürdőknek valami groteszk egyenlősítő erejük volt. Valóban úgy tűnt, mintha a fürdőzők ruhájukkal együtt az öltözőben hagyták volna társadalmi rangjukat is. Ma pedig már nemcsak a vízben, de a parton is felettébb nehéz megállapítani, ki kicsoda. Aktuális példával élve, vajon ki vállalkoznék rá, hogy a balatoni üdülőkben csak úgy »blikkre« megmondja: ki munkás, ki mérnök, ki tanár, ki tisztviselő?! És tudvalevő, hogy nem lenne könnyebb dolga az Operában, vagy a színházban sem, amelyet ma már a közönség túlnyomó többsége elegáns, alkalmi öltözékekkel tisztel meg.

Ami tehát valaha felszínes máz volt, és fényével óhatatlanul is úgy reprezentálta a várost, hogy közben fényfüggönyével eltakarta a mögötte terpeszkedő roppant szürkeséget, ma szelíd, egyre vonzóbb fénykörébe vonja a város egészét. Nemcsak a „Belvárost”, a „Váci utcát”, hanem a Körút, a Rákóczi út, sőt a hajdani Király utca egykor közepeszerű, olykor silány portékáiról híres, vagy hírhedt negyedek és a külvárosokat is, amelyek még ilyesmivel sem „dicsekedhettek”. Mi több, hatására, példájára gyors léptekkel korszerűsödik és válik színvonalassá a vidék, a kisváros, sőt a falu népének és nemcsak a „elitjének” öltözködése is. Nem hiszem, hogy eltúlozzom a ruházatkodás kultúrájának jelentőségét, ha azt mondom, hogy még az olyan „örökigazság” is, mint a „ruha teszi az embert”, fokozatosan új értelmet nyer. Ahogy csökkennek, majd végleg eltűnnek a jólöltözöttség anyagi korlátai, úgy csökken ironiája és mélyül bölcsessége. Végül is megszűnik a társadalmi megkülönböztetés mérceje lenni, s legfeljebb arról árulkodik majd, ki mennyit „ad magára”.

A félreértéseket elkerülendő, szeretném megjegyezni, hogy miként a mondás: „Pest az Pest”, önmagához hasonlítja a várost, én sem Párizsról, vagy Rómáról és nem is Berlinről vagy Amerikáról vettem mértéket. Az egyik éppen olyan helytelen lett volna, mint a másik. Bár merem állítani, hogy ez a mai Pest nemcsak egykori önmagával, hanem mindinkább a divat, a ruházati kultúra nagy hagyományú fővárosaival is felveheti majd a versenyt.

Azt sem szeretném, ha bárki is úgy vélné, idealizálom a helyzetet és ügyet sem vetek a nagyon is valóságos hibákra és a jogos kívánságokra. Elég belelapozni az újságokba, nyomban kitűnik, mi mindenfelé adósunk még a ruházati ipar, hiszen lapjaink — igen helyesen — nagyon is számon tartják ezt. Többször panaszkodtak már, hogy télen, meg a nyár vége felé lehet a legszebb fehér cipőket kapni, nyáron viszont gyönyörű feketéket. A kész női ruháknak évről évre nagyobb a keletje, de igazán akkor hódítja majd meg a ruhaipar a nőket és akkor meg végleg feledésbe a „konfekció” rossz mellékíze, amikor a lehető legkisebbre csökken a

„veszély”, hogy itt is, ott is feltűnik egy-egy azonos anyagú, fazonú ruhába öltözött „iker-testvér”. Bizonyos, hogy a még nagyobb választék, a mértéktartóbb szériák és a jobb elosztás, azaz a célszerűbb „terítés”, elhességei majd ezt a veszélyt is. És említhetném a gyerekcipő-hiányok, az olykor felháborítóan rossz minőségű nylonharisnyák, a „maszeké-

val” még mindig nehezen versenyző retikulók, díszgombok stb. vissza-visszatérő problémáját. Az a körülmény azonban, hogy az általános ruházatkodási kultúra, az emberek, mondhatni, az egész nép viszonylag magas színvonalú öltözködése mindezek ellenére is szembeötlő, mutatja igazán a változás méreteit és horderejét.

Bizonyára lesznek olyanok, akik túlságosan felületesen ítélik, hogy csupán szép ruhákat, jó vonalú cipőket, finom kötőholmikat és igéző nylon fehérműket hívtam tanúskodni a mondottakhoz. De úgy gondolom, a ruházatkodás színvonalának fontosságát bármilyen szempontból is lebecsülni legalább olyan hibás, mint valami különleges

piedesztálra helyezni. A »jólöltözött nép« jelzője, amelynek legalábbis várományosai vagyunk, egyáltalán nem megvetendő. Mint ahogy a »Pest az Pest« megállapításban is az a legnagyobb hibás, hogy már egy másik, sokkalta értékesebb Pest vonatkozásában igaz.

Balog János